

rubljev. Obresti tega legata se imajo uporabljati za štipendije. Ako vseučilišče ne sprejme tega legata, se ima razdeliti med poljske dobrodelne in kulturne zavode, navedene v oporoki. Na koncu oporoke pravi Narbutta: Ako zadobi Poljska samostojnost ali avtonomijo ali če se vseučilišče premesti iz Varšave, potem pripade legat novi vladi ali zavodu, ki zamenja vseučilišče.

— **Sadovi ljudskega šolstva na Francoskem.** Statistika kaže, da ne znajo na Francoskem 4% voj. novincev čitati in pisati, na Avstrijsko-ogrskem 25% in v Spaniji, klasični deželi klerikalizma, celih 70%. To v odgovor napadalcem modernega francoskega šolstva.

— **Zagreško vseučilišče.** Za izrednega javnega profesorja statistike trgovskega in meničnega prava na zagreški juristični fakulteti je imenovan privatni docent dr. Milorad Stražmiki.

— **Veliko Gajevo slavnostno priredi hrvaško akademsko društvo „Zvonimir“** na Dunaju s sodelovanjem vseh slovenskih akademskih društev. Dan slavnosti še ni določen.

— **Jugoslovanska akad. društva pod enim krovom.** Po iniciativi srbskega akad. društva „Zora“ se je osnoval na Dunaju odbor, ki se bo trudil, da stopijo vsa dunajska jugoslovanska akademska društva v čim najtesnejšo zvezo in si najmejo skupne društvene prostore.

— **Analfabeti v Italiji.** Glasom najnovejših statističnih podatkov je v sicilijanski občini Melicucca 95 odstotkov analfabetov. Obvezni šolski pouk je uveden v Italiji l. 1878. V Melicucci ni bilo celih 30 let niti ene šole, a je ni danes. Od 2846 tamošnjih prebivalcev (po popisu od 1. julija t. l.) jih je znalo čitati in pisati 143, a ti niso domači sinovi, nego dosejjeni posestniki, uradniki, karabinarji itd. Slični žalostni odnosi v pogledu analfabetizma vladajo v sicilijanski osrednji pokrajini Caltanissetti in obeh sardinskih pokrajinah Cagliari in Sassari, kjer znaša povprek število analfabetov 70 odstotkov. In ob takih žalostnih prosvetnih odnosih v lastni domovini zbirajo Italijani in dajejo velike vsote denarja za poitalijančevanje slovenskih in hrvaških otrok po naših krajih!

— **25letnica obstanka katoliškega vseučiliškega društva.** Društvo za gradnjo katol. vseučilišča v Solnogradu je slavilo 25letnico svojega obstanka. Zbralo se je v Solnogradu več škofov, med njimi tudi mariborski Napotnik, ki je oskrbel slavnostno pridigo. Navzoči so bili tudi katoliški politični svetilniki z Dunaja in drugod. Povedalo se je, da ima društvo sedaj 3.500.000 K imetja.

— **Ljudske šole na Ruskem.** Šolski odsek gosudarstvene dume je sklenil, da se smejo otroci in ljudskih šolah poučevati v njih rodnem materinem jeziku v prvih dveh letih, vendar pa se mora s poukom ruskega jezika pričeti že takoj po treh mesecih v prvem letu. V tretjem letu se morajo vsi predmeti poučevati izključno v ruskem jeziku.

— **Profesor Wahrmond** je naznanil svojim slušateljem v Pragi, da prekine predavanja zaradi 14 dnevnega dopusta iz „zdravstvenih“ vzrokov. Najbrž pa stopi Wahrmond v pokoj in sploh ne bo več predaval. Tako se je svoj čas pogodil z Marchetom. Nemška značajna svobodomiselnost je za eno blamažo bogatejša.

Raznoterosti.

× **Oddaljenost meseca od zemlje.** Po najnovejših raziskovanjih je oddaljen mesec od zemlje 384.000 km.

× **Strah v Šoli.** Povodom neke italijanske slavnosti v Jersey City je počila bomba, ki je napravila v tamkajšnji ljudski šoli grozen strah. Otroci so že prej čuli, da hoče zloglasna tarna družba „Črna roka“ porušiti šolo. Ko so torej čuli otroci silen pok, so skočili iz klopa ter dirjali proti izhodu. Ker so bila vrata zaprta, so otroci padali drug na drugega; nekateri so poskakali skozi okna na cesto. Ko je policija odprla vrata, so našli cel kup otrok, ki so se valjali po tleh. Ko se je kup razvozljal, je ostalo na tleh osem deklic in pet dečkov brez zavesti. Odpeljali so jih v bolnišnico.

× **Pri katerem narodu so žene najbolj potratne?** Za obleko izda največ Angležinja. Za njo pride Američanka, ki kaj rada kupuje drage klobuke in drage kamene. Japanka je istotako razkošna v obleki. Njen pas n. pr. mora veljati 100 K, sicer ga ne mara. Glavnike ima vse obsejane z dragimi kameni, istotako uro, in nič nenavadnega ni, če stane ena njena obleka po 2400 K. Manj potratne so Francozinje. Delajo si kolikor mogoče obleko same. Za Francozinjami pridejo Nemke, Holandke, Švedinje, Danke, naravnost skromne so Rusinje. Kar se tiče Slovenk, je treba priznati, da so zadovoljne s preprosto obleko, le če pride kako dekle v mesto, hoče biti gospodična in se lepša in navleče nase, kolikor premore ali ne premore žep.

× **Izstop iz katoliške cerkve.** „Avanti“ poroča iz Rima, da je profesor na akademiji plemičev v Rimu, monsignor Giobbio, izstopil iz cerkve, da se oženi z neko damo. Giobbio je znan zaradi svojih spisov o papeški diplomaciji in je bil intimen prijatelj državnega sekretarja kardinala Merry del Vala.

× **Nečloveška roditelja.** V Glaciu pruska Slezija je obsojena na smrt 27letna dekla Ana Werner, ki je svojega 11 mesečnega otroka živega zakopala. — Porotno sodišče v Bavencu (Saksonsko) je pa obsodilo na smrt 25 letnega kočijaža Vetterja, ker je umoril svojo 3letno nezakonsko hčerko. Vetter je bil otroka usmrtil z zastrupljeno čokolado.

× **Katoliška morala.** Odvetnik Avg. Heis v Landshutu na Bavarskem, prvi predsednik ondotnega klerikalnega „Windthorst-Bunda“, je bil svoj čas v Monakovem aretiran. Ta možakar je zavzemal v javnem življenju vplivno besedo in je bil goreč pospeševalec društva proti npravnosti, kar ga pa ni nič motilo, da ne bi vzdrževal intimnih stikov z neko še ne 14 let staro deklico. Peljal se je z njo v avtomobilu v Monakovo najel tam sobo v hotelu in se je z otrokom po svoje zabaval. Posledice te zabave niso seveda izostale, in katoliški moralisti jih je hotel na nedovoljen način odstraniti. Pri obravnavi se je izgovarjal, da ni vedel, da deklica še ni stara 14 let! Državni pravdnik je predlagal čednemu možu 14 mesecev, sodišče pa mu je prisodilo več, namreč poldrugo leto.

× **Voltairejevo življenje.** Ko se je Voltaire (znani francoski pisatelj in pesnik) rodil, je izgledal kakor mrtev. Bil je tako slab, da ga niso mogli oprati celih osem dni, a za krst so morali čakati 10 mesecev. Voltaire je bil vedno bolehen, ko je bil star 26 let ni mogel več prebavljati, jedi, zato je bil silno suh. V 30. letu je jemal toliko zdravil, da so se mu vsi čudili. Pil je razne čaje, zdravilne likerje in jemal razne praške. Na mesec je povprečno jemal deset raznih zdravil. Medtem je delal 20 ur in izpil po 20 čašic kave na dan. Bil je izredno čist, kar je bila v onem času prava redkost. Jedel je malo. Spaval je samo 3 ure, toda v postelji je ležal 21 ur. Tresel se je vedno od mraza. Vzlic temu je živel 84 let. Umrl je tako suh, da mu je glava izgledala kakor prava lobanja z malo gole kože.

× **Največji tiskarski stroj na svetu.** Neki pariški inženir je sestavil tiskarski stroj, ki je največji. To je rotacijski stroj, ki tiska na obeh koncih. Dolg je 14 metrov. Na vsaki strani lahko tiska istočasno po en časopis, ki ima 32 strani. Težak je 100.000 kilogramov, ima 16 cilindrov, 300 valjev, ki prenašajo barvo, in rabi 120 konjskih sil. Izdelan je bil za neki velik časopis, ki izhaja v Buenos Airesu, in so ga prepeljali na posebnem parniku iz Francoske v Ameriko.

× **Žrtve alkohola v Rusiji.** L. 1908. je na delirium tremensu umrlo 9895 oseb, v pijanosti je utonilo 9165 oseb in ubilo se jih je 8758. Zaradi alkohola je zblaznelo in umrlo 3277 oseb, na drug način jih je ponesrečilo 2898, zgorelo 1530 oseb. Obesilo se jih je v pijanosti 834 in vrat si je prerezalo 675 oseb. Zaradi preobile pijače je zadela kap 1251 oseb. Krvolet alkohola je torej v enem samem letu pomoril v Rusiji 35.685 oseb, a koliko drugih nesreč je povzročil v družinah in družbi sploh v moralnem, zdravstvenem in gospodarskem oziru — tega pa ne more povedati nobeno število!

× **Reforma koledarja?** V juniju prihodnjega leta bo v Londonu mednarodni kongres trgovskih zbornic in trgovsko-obrtnih organizacij; na njem se bo tudi govorilo o reformi gregorijanskega koledarja in o ustavljenju Velike noči. Projekt, ki je že priglasi, predlaga, naj bi bilo na leto 52 tednov in en dan izven tednov, brez datuma: Novo leto. Leto bi bilo razdeljeno na 4 enake kvartale po 3 mesece, prva dva meseca bi imela po 30, zadnji pa 31 dni. Prvi dan vsakega zadnjega meseca bi prišel na nedeljo. 1. januar, 1. april, 1. julij in 1. oktober na ponedeljek, 1. februar, 1. maj, 1. avgust in 1. november pa na sredo. Prestopni dan bi se postavil med 31. junijem in 1. julijem in bi ne imel datuma ne tedenske označbe, kakor Novo leto. Projekt ima baje precej nade na sprejetje.

× **Iz rimsko-katoliške cerkve sta izstopila jezuit Bartoli in monsinjor Giobbio,** ki uživa kot zgodovinar jako velik ugled. Bartoli je prestopil v evangelijsko cerkev. Giobbio ostane brez konfesije.

Listnica uredništva.

Gradiščan: Zaradi pomanjkanja prostora prihodnjič. Kaj pa za jubilejsko številko? Na zdar!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1784. Kranjsko. 182 1—1
V litijemskem okraju se razpisuje s tem nadučiteljska služba na dvorazredni ljudski šoli na Krki v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 24. decembra 1909. Prošilec za stalno nameščenje, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Litiji, dne 25. novembra 1909.

Z. 3130.

183 1—1

An der dreiklassigen Volksschule in Pölland ist eine Lehrstelle mit den gesetzmäßigen Bezügen definitiv zu besetzen.

Die gehörig belegten Gesuche sind im vorgeschriebenen Wege bis zum 13. Dezember 1909 beim gefertigten k. k. Bezirksschulrat einzubringen.

An krainischen öffentl. Volksschulen noch nicht definitiv angestellte Bewerber haben durch ein staatsärztliches Zeugnis den Nachweis zu erbringen, daß sie für den Schuldienst die volle physische Eignung haben.

K. k. Bezirksschulrat in Krainburg, am 27. Novembra 1909.

St. 1857.

Štajersko.

184 1—1

V političnem okraju Celje razpišejo se za sledečo ljudske šole učiteljske službe v stalno nameščenje:

- Službe nadučiteljev:
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornji Grad, II. krajni razred,
na dvorazrednici pri Sv. Jederti, okraj Laško, II. krajni razred,
na trirazrednici pri Sv. Lenartu, okraj Laško, III. krajni razred.
- Služba šolskega vodje na enorazrednici v Žu-senu, okraj Smarje, II. krajni razred.
- Na štirirazredni ljudski šoli v Zibiki, okraj Smarje, II. krajni razred, mesto učitelja,
na dvorazrednici v Orliasi, okraj Vransko, II. kr. razred, mesto učitelja;
na dvorazrednici v Bočni, okraj Gornji Grad, II. kr. razred, mesto učitelja s prostim stanovanjem;
na trirazrednici na Zidanem mostu, okraj Laško, II. krajni razred, mesto učitelja ali pa učiteljice;
na šestrazredni dekliški šoli v Trbovlje-Vode, II. krajni razred, mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje se naj postavnim službenim potom vložijo do dne 1. januarja 1910 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

St. 2948.

Goriško.

181 1—1

Razpis učiteljskih mest v definitivno oziroma provizorično nameščenje v sezanskem okraju:

- mesto učitelja-voditelja na enorazrednicih v Lipi, Mavinjah, Štjaku, Temnici in na Volčjem gradu;
- mesto učiteljice na dvorazredni ljudski šoli v Kostanjevi in na Repentabru;
- mesto učiteljice na trirazredni ljudski šoli v Povirju.

Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906. leta deželnega zakona in ukaz št. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlože službenim potom podpisane okrajnemu šolskemu svetu v dobi štirinajstih dni po oglasu razpisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.

Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, dne 25. novembra 1909.

Predsednik.

Zahvala.

Povodom izgube naše predrage mamice, gospe

Marije Dernjač roj. Toms,

vdove šol. ravnateljice in učiteljice ročnih del, nam je došlo iz vseh krogov prijateljev in znancev drage pokojnice toliko izrazov sožalja, da nam je nemogoče se vsakemu posebej zadostno zahvaliti. Sprejmite tem potem našo najiskrenejšo zahvalo!

Posebno hvalo smo dolžni ž. duhovščini ter slavnemu učiteljskemu zboru tukajšnje slovenske šole, ki nas je podpiralo v težkih dnevih z vso požrtvovalnostjo, kakor tudi vsem drugim blagim, ki so dragi rajniki lajšali trpljenje. „Prostovoljnemu gasilnemu društvu v Sevnici“, ki se je izpreveda korporativno udeležilo, našo iskreno zahvalo! Srčno zahvalo sploh vsem, ki so spremljali nepozabno nam mamico k zadnjemu počitku!

Sevnica, 1. grudnia 1909.

185—1

Rodovina Kokot.

restavracijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

hotel „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru in

hotel „TRIGLAV“

v Bohinjski Bistrici.

Krasna lega, največji komfort, planinsko letovišče.

A. Seidel,
restavrater.

68 12—9

183 1—1

Jernej Bahovec

trgovina s papirjem

poleg Prešernovega spomenika

priporoča slavnemu učiteljstvu in dru-gemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, raz-glednic itd. 11 28—25

30 24—21

Anglesko skladišče oblek

Ljubljana, Glavni trg 5.

Največja zaloga in izbira oblek za gospode in dečke, športnih oblek, površnikov, dežnih plaščev in zimskih sukenj. Obleke in površnike, kakor tudi damski ko-stumi se izdelujejo po meri in najnovejšem kroju.

Na zahvalovanje se pošilja na izbiro tudi brez pometja. V zalogi so vedno najmodernejše damske obleke. Jako nizke cene. **O. Bernatovič.**

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. amerikska tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 45

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje **RUDOLF PAJKR & Komp.,** Kraljevi gradec št. 133 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta. Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo. Pošilja se poštne prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje. Cenovniki gratis in franko.

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1

185—1